

En uppkomling

BERÄTTELSE FRÅN KUSTLANDET
AV GUSTAF JANSSON

(Forts. fr. föreg. nr.)
Klockan sex på eftermiddagen samlades en hel mängd folk kring skolehuset. Först av alla anlände några fattighjon från Brostråtra, tre gummor ledande en blind gubbe och en halvfjällig yngre kvinna med ett dibarn vid bröstet. De hade velat begagna sig av tillfället för att få göra en utflykt och slögo sig ned vid dikeskanten, snusande ur gubbens näverdos. Nära kvinnor visade sig snart. Tyta, liksom skamans över att de låtit när sig hit, stannade de vid grinden, mönstrade förtärligt fattighjonens grupp eller låtsade betrakta åkrarna. Efter dem kommo flera. Antalet var mod, grinden öppnades och grupperna spredde sig, och då den svagaste tog plats på förstugubben, satte de andra bredvid henne.

Några drängar drovo med händerna i kavajfickorna in genom grinden, hälsade till höger och vänster, samlades kring de mest omtyckta flickorna, och snart haglade de grova men träffande kvickheterna.

Efter hand växte skaran till närmare hundra personer, vilka alla tycktes ha förgätt det ändamål, varför de gått hit till hastigt en röst utbrast:

"Titta här kommer han!"
Som på en given signal delade sig hela skaran. Kvinnorna stodo i en klunga vid trappan, medan karlarna drogo sig litet längre bort och intogo en avvakande hållning. De ville först se predikanten, innan de besloto sig att gå hem.

Med på samma gång värdig och ödmjuk hållning skred Mörk över gårdsplanen. Nådskuden höll han i handen och den svarta långrocken, vars halvt prästerliga snitt imponerade på omgivningen, satt stramt igenknäppt kring halsen, där en vit, gammalmodig krage vek sig över halsduken. Ögonen voro envilt riktade mot marken, men höjdes då och då för att frågade fästas vis någon av de kringstående, varp de åter sänktes.

Tätt bakom Mörk följde Per Olsson och hans hustru, begge något generade över den spelfulla uppmärksamhet man ägnade dem.

Mörks anletsdrag blevo allt annat än bilda, då han på skolhusets förstugubben endast fann fattighjummorna och blinde Olle fumlade med sin snusdos. Han öppade emellanåt dörren och såde långsamt men tydligt:

"Träden in i herrans namn!"
Fattighjummorna nego och blinde Olle harklade sig, men ingen gjorde nån av att efterkomma hans uppmaning.

Mörk stannade i dörren. Ett djupt veck bildade sig mellan hans ögonbryn, men med en energisk handrörelse strök han bort det och tillade till och förlätande som hade sorgen över deras motsträvlighet gjort honom mycket ont.

"Vänner, träden in, ty detta är visserligen herrans rum. Ingen behöver vara rädd att vi mig få höra något, som kan rubba hans tro på den gode guden. Neej då, jag tänker ej avskräcka er, mina dyra vänner, ni få ju sitta, å salen å varm å ljus, som det anstår ett rum, där Guds ord förkunnas". Hans stamma klingade lika vänlig och övertygande som en schackrars ertränga inställsambet på en marknad, men då han såg, att godheten ej hjälpte, tillgrep han raskt ett annat medel och fortsatte i barsk kommandot.

"Djävulens teyts ha förhärdat edra hjärtan, men jag har här en nyckel, som kan öppna de häraste lås. Tron i ej, att jag vet, varför ni står här packade som sillar i en tunna utan att vilja stiga in i den så, där den gode guden bor. Det onda i ert inre fruktat sig störligen å det är svårt att lämna förtappelsens väg å taga korsest upp å edra skuldor, men sannerligen säger jag eder icke, den tid torde snart komma, då i Ångren eller genstörighet å under gråt å tändningslampa tugga om nåd. Men då är det för sent, ska ni få se."

De frusningar, som företrädesvis från några unga drängar mötte hans första ord, dogo efter hand bort, och en djup tystnad följde på stöjet. En feg fruktan smög sig över de närvarande och kom de klumpiga kvickheterna att dö bort på läppar, som ej vågade slunga fram dem. Det var nog inte osant vad han sade, kolportören på trappan; det fanns ju ett liv efter detta och den, som ej ställde sig väl med gud fader i tid, fick kanske bittert ångra sin försumlighet.

Nytkenheten, den känsla, som för mått de flesta kvinnorna att samlas utanför skolhuset för att se den obekante och sedan åter gå hem, förbyttes till tröstlöshet och hoppet om försörjning för så billigt pris som en timmes uppmärksamhet vars rätta halt ingen till på köpet kunde kontrollera, gjorde dem böjda att antaga hans inbjudning. Drängarna, vilka endast in funnit sig för att träffa töserna och på avstånd nojsa litet med läsarpästen, blevo förvånade, när de sågo kvinnfolken den ena efter den andra skygga lå förlä Mörk och försvinna i skolans. De sista som stodo för långt bort att ses från dörren, visade de ett par gånger ogtillande, men ej en muskel röddes i predikantens ansikte och denna stelhett gjorde långt större verkan än skällor och tillvettelser förmått beståkomma.

"Ja, inte bli vi omvända i brödhästen", utropade en ungdomlig röst — "å eftersom åkrarna å kvinnfolket ej in, så kan vi gärna göra de me!"

Mörk nickade vänligt åt talaren, vars anletsdrag han blott tydligt urskilde mitt i klungan. Han förstod mycket väl, att de hellre underkastade sig en timmes tråkigt stillastående på de obekräma skolbänkarna, än att flickorna sedan skulle få kalla dem rädda för kolportören. Men han var nöjd med sin skenbara seger och log uppmanande, då de med tunga steg och trotsig hållning stölvade förbi honom. Från sin plats vid dörren tog han en ståt överblick av salen, där ungefär hundra femtio personer, till största delen kvinnor, suto i spänd förbådan, och gick sedan mot katedern.

Så fort Mörk hunnit dit, anlade han i stället för sin halvt värdiga en sträng min. Pannan ryckades olycksbådande, ögonen sågo hotande ut över den lilla församlingen och munnen öppnades som till ett ljudligt anatema. Men just då alla väntade att få höra hans stamma slöt han ögonen, föll på knä och bad tyst. Flera minuter låg han orörlig med ansiktet dolt i händerna, därefter reste han sig långsamt och litet en blek, som trädfade var en en särskilt glida över de närvarande, vilka litet böjde sina huvuden, tänkande på sin egen syndfullhet, som så många andra kolportörer förut givit dem till liva.

Mörk var långt från nöjd med sina åhörare. Det retade honom att med undantag av fattighjonens endast ungdom fanns i skolalen, men han hade likväl fått den grund, han ämnade uppföra. Någon oro nyte han ej för att misslyckas, han var medveten om sin förmåga och dessutom stödde han sig på en auktoritet, som ingen vågade jäva. Det var bibelns ena ord, tillagade efter "Lag och evangelieförbundets" beska recept, han ämnade vraka över de genstöriga. Men mildheten, av vilken han stundom beagnade sig, hade redan en gång visat sig gämlös mot dessa hårda sinnen, och ett doft hat mot de övermodiga bondnaturerna började jäsa inom honom. Nå, eftersom de själva önskade det, ville han med klubbslag krossa dem och sedan med gissel piska deras själar.

Han knep ihop ögonen, som om han varit rädd för ljuset från de osande taklamporna, och bad en kort bön för alla dem, som vandra herrans vägar i sann fruktan. Blott dessa ord visade vilken ofantlig skillnad det låg mellan förtappade och utvalda; han hoppades, att de förstodo den, men drängarna bullrade liknöjt med förtarna och flickorna suto fullkomligt oberörda.

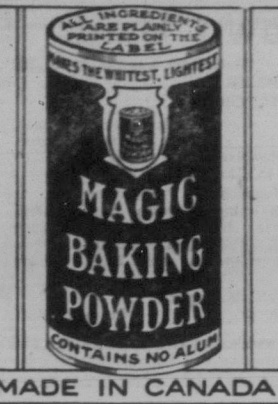
Hans ovilja tog överhand, rådsalen för ett nederlag eggade honom, och på måfå slog han upp bibeln för att läsa ett ingångspråk. Av en händelse, som han själv ansåg vara en högre makts fingervisning, föllo hans ord på Jeremie klagovisor. Med sin stamma mest av allt, för att sedan förmd dem till en hjärtnupen avsigelse — i tankarna.

Sedan övergick han till sig själv och viskade gråtmilt fram några ord om den börd, som lagts på hans axlar. Ty liksom Paulus ut i en iret makt — nämligen kärleken till nästan — drevs att predika för hedningarna, liksom hade varje predikant och särskilt han, Johannes Mörk, drivits ut att förkunnna ordet och skaka upp själar, ur syndens föredring. Även han hade nog haft ett dunkelt fördom, då han räknades till förtöjlarnas skara, men genom andens tillskyndelse ägde han nu rättighet att kalla sig en av de utvalde.

Och så kommo klubbblagen täta och tunga. Liksom en okynlig pojke häller en spindel över ljuslåg, på samma sätt låter Gud människan sväva över helvetets brinnande svavelpöl. När så en människas syddat tillräckligt länge, klipper den stränge guden obehovligt av hennes livstråd, och efter en lekamlig och andlig död följer den eviga med sitt oändliga straff. Mörk blev alltid inspirerad, ju längre han talade. Han fann lätt nya fraser och ehuru hans ordförord var ganska inskränkt, ägde han en märk värdig förmåga att opphörligt hitta nya sammanställningar, så att ett redan begagnat uttryck aldrig behövde användas mer än en gång var afto. Dessutom gävo bibelspråken en viss tyngd åt hans anföranden, de liksom nitade fast de trögtlösa meningarna i åhörarnas minne.

En kort beskrivning av några troende i all sin härlighet höll nästan på att kyla av Mörk, varför han genast hurudstupa kastade sig in i syndens stinkande pöl och stänkte omkring sig å alla sidor. Hans våldsamma uttryck mot varje lustbarhet, ja till och med mot skratret gjorde ett djupt intryck på åhörarna. Kvinnorna började

Verdens Bästa Bakpulver

blekna och här och där fördes en nåduk till ett par röda ögon.

Madam Olsson grät högt, mer över de andra än över sig själv, och drängarnas tvungna fluttr avstannade alldeles.

Predikantens drag ljusnade märkbart. Han såg segert i luften och tog den med stark, van hand. Åter igen skrek han å det hårdhjärtade att ej glömma Gud för sina egna köttliga lustar och varnade dem att tillföra själen dödliga sår, som ingenting förmodade läka.

Bleka anleten och vitt uppprättade ögon riktades bejande mot katedern. Vore de allesammans verkligen så syndfulla och dåliga, som han påstod? De gingo ju i kyrkan — ibland, var det ej nog? Eller var det kanske sant, att prosten endast stod där för betalning och lovade dem delaktighet i himlarnas glädje allt efter fyrkoral och kommunalutskyder? Rådville och skrämda blide kvinnorna på Mörk. Å herre, hjälp! I hans ansikte lästes intet löfte om nåd, och deras svaga hopp stocknade alldeles inför hans stränga stråffromar. Med den olärd hoppens vanliga lätthet togo de miste på personen och saken; prosten var väl snäll, det kunde ingen bestrida, men hans litet ironiska och mycket välmående predikningar voro dem för djupsinniga. Dock här stod framför dem en karl, som ehuru främling kände deras synder bättre än de själva, och han visste precis, hur det skulle gå dem även i en annan värld. Det vore kanhända säkrast att kasta allt det gamla över bord och hålla sig väl med honom.

Och så började de kompromissa med sina samveten och besloto att se tiden an; ännu var det nog inte för sent. Då röt Mörk fram sin sista, sin vildeste stråffrom. Han riktigt frässade i satfira, svavelgula och blodröda färger; han låt dem sjunka från avgrund till avgrund och längst ner i det bottenlösa, outgrundliga djupet vrakte han ihop dem i en enda hög.

Kvinnorna snyttade högt. Var det redan förbi med dem, fanns det ingen utsikt till räddning? De tyckte sig känna, hur ett stickande svavelos kittlade deras näsor, och på samma gång fingro tårarna fritt utlopp och började obehjdat flöda överallt.

Mörk blev något vekare vid denna syn och visade dem på långt avstånd en skymt av himmelen, men det dugde naturligtvis ej allt för mycket liva upp deras sjunkna mod, det var alldeles detsamma som ett så på hjälperget, och därmed stängde han tvärt igen dörren till tillräkpet.

Jaså, det fanns verkligen en himmel, det hade de ju glömt. Men basuner, å sida, vita kläder och basuner, dem kände de till sedan barnsednen, då däremot helvetet alltid förtedde någonting nytt, lika fruktansvärt som det gamla. De sågo honom i sitt vart som övntat. De sågo honom i sitt vart som övntat. De sågo honom i sitt vart som övntat.

Mörk torkade svetten ur pannan. Han kände att han talat väl, egad av sitt begär efter det, han brukade kalla makt, okunnig som han var om detta ords rätta betydelse. Han blev stolt över att se närmare tjugo kvinnor, visserligen de äldsta och fulaste, stanna kvar, sedan de andra avlägsnat sig, men han hade icke ens väntat denna skord, och vissheten om att hava överträffat sig själv gjorde honom stark och livade hans mod. Till på köpet hade de världsliga beräkningar, som anfåktat honom under gårdagen, lämnat hans själ i ro, och det var också en seger.

"I morgon håller jag bibelförklaring på Per Olssons loge", tillkännagav han, "våkonna dit klockan fyra, kära systrar!" Han nickade vänligt till höger och vänster, skred genom salen och trädde ut på förstugubben.

Det var redan mörkt, så mörkt det kunde bli en klar julkväll. Några stjärnor blinkte på himlavalvet, men de suto där blott som ett bevis på den straffande Gudens allmakt, de dödade hoppet och vinkade en varning till de svaga människorna.

Mörk drog ett djupt andedrag och blickade missnöjd i genom skolhallens Bloms fönster, där konsterna av en person lutad över en bok artocknade sig mot rullgardinen. Han skulle gärna velat veta, varför Blom ej lufnugt sig och åhörd hans väckelseföredrag, i kväll hade Mörk riktigt varit i sitt esse och det skulle ha smickrat honom att se en bildad man bland de

andra, som ju egentligen ej begrepo något av talkestens finesser. Nå nå, Blom och de förmögare ansågo sig för gods därtill, de höllo sig naturligtvis usdan en tid bortåt, de hyste kanske förakt för honom — nå, vänta blott... vänta...

Mörk hade hunnit ut på landsvägen, vars krökningar mot söder han följde med ögonen. Där borta låg Storgården och... Han gjorde en rask vandring och gick åt motsatt håll. Det vore väl besynnerligt, om han icke skulle förmå hålla de där tankarna på avstånd.

FJÄRDE KAPITLET

"Ja, gjorde vi rätt, så skulle den där kolportören motas ur socknen", skrek handelsman Johansson och slog eftertryckligt näven i disken. "Ska' en så'n där, som ingen vet va' han varit för någ', komma hit å skälla ut hederliga lantbrukare på sina läsaremöten, va' sa'?" Lar inte den ohäglige sju tusan härom sistens ha sagt, att så mycket skaj å otyg, som beskrivs här på orten, har han sällan sett maken te'."

Handelsmannen var eldröd av förgelse och had' stora nasa guppade upp och ned över de köttiga läpparna, medan hans tunna, strigliga skägg stod rätt ut som borsten på ett retat piggevin.

"Va' har rexten en så'n där krake sett? Ja' skulle förstas ingenting säga, om inte den sakramenske karlen dragit fram, att de lönnkrögar här i trakten. Va' menar han me' de'?"

"Tror ni, va' menar han?" Handelsmannen sparkade till en stillfärdig och sträkte ut sin grova, härbevuxna näve. "Men vänta han mej, vänta han! Finns de' nå'n mer än ja', som säljer öl och viner, fina viner, fast ni å skrämda blide kvinnorna på Mörk. Å herre, hjälp! I hans ansikte lästes intet löfte om nåd, och deras svaga hopp stocknade alldeles inför hans stränga stråffromar. Med den olärd hoppens vanliga lätthet togo de miste på personen och saken; prosten var väl snäll, det kunde ingen bestrida, men hans litet ironiska och mycket välmående predikningar voro dem för djupsinniga. Dock här stod framför dem en karl, som ehuru främling kände deras synder bättre än de själva, och han visste precis, hur det skulle gå dem även i en annan värld. Det vore kanhända säkrast att kasta allt det gamla över bord och hålla sig väl med honom.

Och så började de kompromissa med sina samveten och besloto att se tiden an; ännu var det nog inte för sent. Då röt Mörk fram sin sista, sin vildeste stråffrom. Han riktigt frässade i satfira, svavelgula och blodröda färger; han låt dem sjunka från avgrund till avgrund och längst ner i det bottenlösa, outgrundliga djupet vrakte han ihop dem i en enda hög.

Kvinnorna snyttade högt. Var det redan förbi med dem, fanns det ingen utsikt till räddning? De tyckte sig känna, hur ett stickande svavelos kittlade deras näsor, och på samma gång fingro tårarna fritt utlopp och började obehjdat flöda överallt.

Mörk blev något vekare vid denna syn och visade dem på långt avstånd en skymt av himmelen, men det dugde naturligtvis ej allt för mycket liva upp deras sjunkna mod, det var alldeles detsamma som ett så på hjälperget, och därmed stängde han tvärt igen dörren till tillräkpet.

Jaså, det fanns verkligen en himmel, det hade de ju glömt. Men basuner, å sida, vita kläder och basuner, dem kände de till sedan barnsednen, då däremot helvetet alltid förtedde någonting nytt, lika fruktansvärt som det gamla. De sågo honom i sitt vart som övntat. De sågo honom i sitt vart som övntat. De sågo honom i sitt vart som övntat.

Mörk torkade svetten ur pannan. Han kände att han talat väl, egad av sitt begär efter det, han brukade kalla makt, okunnig som han var om detta ords rätta betydelse. Han blev stolt över att se närmare tjugo kvinnor, visserligen de äldsta och fulaste, stanna kvar, sedan de andra avlägsnat sig, men han hade icke ens väntat denna skord, och vissheten om att hava överträffat sig själv gjorde honom stark och livade hans mod. Till på köpet hade de världsliga beräkningar, som anfåktat honom under gårdagen, lämnat hans själ i ro, och det var också en seger.

"I morgon håller jag bibelförklaring på Per Olssons loge", tillkännagav han, "våkonna dit klockan fyra, kära systrar!" Han nickade vänligt till höger och vänster, skred genom salen och trädde ut på förstugubben.

Det var redan mörkt, så mörkt det kunde bli en klar julkväll. Några stjärnor blinkte på himlavalvet, men de suto där blott som ett bevis på den straffande Gudens allmakt, de dödade hoppet och vinkade en varning till de svaga människorna.

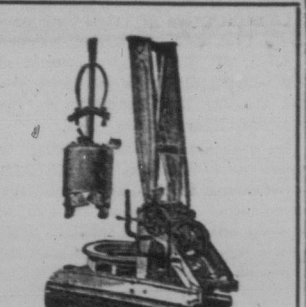
Mörk drog ett djupt andedrag och blickade missnöjd i genom skolhallens Bloms fönster, där konsterna av en person lutad över en bok artocknade sig mot rullgardinen. Han skulle gärna velat veta, varför Blom ej lufnugt sig och åhörd hans väckelseföredrag, i kväll hade Mörk riktigt varit i sitt esse och det skulle ha smickrat honom att se en bildad man bland de

Ren att hantera. Säljes av alla apotekare, specialhandlare och general stores.

TJUGO ÅR ATT BETALA GIFVER EDER C. P. R.

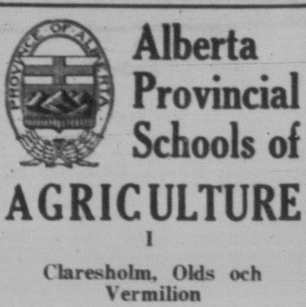
En väldig areal med det mest fruktbara land i västra Canada till salu till låga priser och bästa villkor från \$11 till \$30 för farmland med tillräckligt med regn — bevattnadt land upp till \$50. En fördelaktig kontant resten, om ni så önskar, inom 20 år. På vissa platser land till salu utan settlementvillkor. I bevattningsdistrikt län för farmbyggnader etc. upp till \$2,000, även betalbara inom 20 år — ränta endast 6 proc. Här är edert tillfälle att öka edra farmegendom genom att skaffa angränsande land eller skaffa edra vänner som grannar. För litteratur och närmare upplysningar tillskrif F. W. RUSSELL, Land Agent, Dept. of Natural Resources, Desk 31 C.P.R. Depot, Winnipeg, Man.

NORTH STAR DRILLING CO.

Borra Brunnar på kontrakt. Prospektborring. Tillverkare av Brunnsborringsapparater och tillbehör, Pumpar, Ångmaskiner, Vädervarnar och tillbehör, Sand Screens, Sand Points och Dynamit. Även Tvättmaskiner för hand- och maskinkraft samt Gräddseparatorer.

Canada agenter för GUS PECH FOUNDRY CO. Dept. M. Monitor Brunnsborrar. Magazin, fabrik och kontor: Corner Dewdney & Honour Streets REGINA, SASK. Tel.: 5232 och 3367.

Alberta Provincial Schools of AGRICULTURE

Claresholm, Olds och Vermilion. Fullständig kurs i LANTEBOK och HUSHÅLLSÅR. (Alldeles fri undervisning). TERMINEN 1917-18 BÖRJAR DEN 30de OKTOBER, 1917.

Jag botar män

MEDELS HEMBEHANDLING. Det är lika lätt och effektivt att underkasta sig behandling i sitt eget hem som på vårt kontor. Ni kan spara tid och pengar. Ni får den bästa behandling. 25 Års erfarenhet. Specialister på hårdnackade kroniska och nervsjukdomar. Vi bota ogt i ryggen, nedstämdhet, dåligt minne, förlust av livsmotet och annat, som hindrar edor i edert arbete. Bota även blodförgiftning, njur- och urinsyrskjukdomar. Få läkareåd. Skriv efter bok och symptomchema, som såldes i omärkt kuvert. Svenska talas och skrivs. Rimliga arvoden. HINZE MEDICAL INSTITUTE 20 och 22 Washington Avenue, Minneapolis, Minn.

Hudar Palsverk

Om ni önskar snabb betalning för och största förtjänsten på edra palsverk, hudar, ull etc., skeppa dem till Frank Massin Efterskrif priser och fraktsedlar. BRANDON, MAN.

UIL

Om ni önskar snabb betalning för och största förtjänsten på edra palsverk, hudar, ull etc., skeppa dem till Frank Massin Efterskrif priser och fraktsedlar. BRANDON, MAN.

ANBUD No. 1.

ENDAST 25 CENTS

Alla nya prenumeranter på SVENSKA CANADA-TIDNINGEN erhålla denna utmärkte, nyhetsrika och väl undererrättade tidning till årets slut för endast 25 CENTS

Ehuru produktionskostnaderna ökats, giva vi eder denna exceptionella valuta. Vi erbjuda eder detta, som vi vilja öka vår spridning, så att vi kunna bli starkare.

Varför prenumerera på en svensk tidning i Staterna, då ni kan få en lika bra tidning här, som tänker på eder välfärd, som är inne i canadensiska förhållanden och som försöker giva eder all möjlig hjälp?

Vi önska vi hade alla de pengar, som varje år betalas för svenska tidningar, publicerade i Förenta Staterna. Om vi hade dem, kunna vi försäkra eder, att vår tidning skulle bli lika stor som någon svensk tidning som utgives på andra sidan gränsen.

Detta är ett utmärkt tillfälle att glädja någon vän, som icke har SVENSKA CANADA-TIDNINGEN. Giv honom den i present. Sänd honom de många numren för endast 25 cents.

Om ni som läser detta, icke är prenumerant på SVENSKA CANADA-TIDNINGEN, tag tillfället i akt och bliv en prenumerant för den lilla utgiften av 25 cents.

Svenska Canada-Tidningen bjuder på mycket godt. Den har nyheter från Sverige och Canada, från Staterna, ja, från hela världen. Den bjuder på en god följetong, nyttiga upplysningar för farm och hem, utmärkte berättelser och artiklar, speciellt skrivna för Svenska Canada-Tidningen av erkänt goda författare. Den för svenskarnes i Canada talan, som ingen annan tidning. Den lämnar plats för saklig diskussion i allehanda frågor och publicerar gärna meddelanden och notiser från föreningar och kyrkosamfund av alla slag. Den är med ett ord svenskarnes i Canada enda tidningsorgan. Varje svenskan-canadensare torde känna det som en bjudande plikt att uppmuntra denna orädda och frisinnade svensk-canadensiska tidning.

ANVÄND DENNA KUPONG OCH SÄND DEN IDAG:

Var god och finn inlagt 25 cents, som betalning för Svenska Canada-Tidningen till den 31 december 1917.

NAMN .....

ADRESS .....

P. O. ....

ANBUD No. 2.

Svenska Canada-Tidningen fritt för ett år.

Var och en, som skaffar minst 2 nya 25 cents-prenumeranter (enligt anbudet härovan), blir krediterad för Svenska Canada-Tidningen ett år framåt. Skaffa minst två prenumeranter till årets slut (för 25 cents vardera) och ni får läsa edor egen tidning fritt ett helt år framåt. Skriv namn och adress på Eder själv och de nya prenumeranterna utförligt och tydligt!

Drag nytta av detta liberala anbud idag!

(Forts.)